na građanstvo, da u toj stvari posluša savjet crkvenih krugova i da otkupljuje vijence darivanjem novca za plemenite svrhe u korist Crkve (sv. mise, misije, izgradnja župa, podizanje oltara, nabavka kipova za crkve i kapele, misnog ruha i sl.) ili za dobrotvorne svrhe profanoga karaktera kao što su: sirotišta, nahodišta, bolnice. ubožišta, društva za spasavanje, za prehranu siročadi, studenata, slijepih i dr.

Naše bi crkvene vlasti trebale u toj stvari dati vjernicima na znanje svoju misao i želju, a župski bi uredi trebali češće podsjećati svoje vjernike na plemenitu svrhu što smo je ovdje izložili. Konačno, jedan mig sa strane političkih naših vlasti — ne bi promašio cilja.

A. Ž.

JAVNO MNIJENJE I — MASONI. Stvaranje t. zv. »javnog mnijenja« bila je, a negdje je i danas, jedna od glavnih zadaća slobodno-zidarskih loža. Uvijek prema ovome cilju, masoni su svijesno podržavali javno mnijenje u onom pravcu i u onim shvaćanjima koja su se pokrivala s njihovim namjerama. Preko javnog su mnijenja stvarali potrebna raspoloženja među svijetom, da mogu poći naprijed sa svojim idejama, svojim ljudima, svojim planovima, koji nikada nisu imali drugo pred očima nego gospodstvo odabranih u najširem smislu riječi.

Nastalo istom u prvoj polovici 18. vijeka slobodno je zidarstvo iz Engleske brzo prešlo u Francusku, otkud se zaslugom i nastojanjem prethodnika »prosvjetitelja« raširilo po ostalim evropskim državama. Vallery-Radot[1] opisuje njegovo djelovanje ovako: Ispočetka su masonska udruženja imala nedužan izgled: društvo se brinulo za priređivanje banketa i sjajnih sastanaka, uvijek s duhovitim začinima literata, filozofa, glumaca i dr. Poslije se prešlo na teme o filantropiji, kreposti, sreći, znanosti, i sl.; povezivalo prijatelje i sumišljenike dopisivanjem, izmišljanjem prikladnih deviza kao simbola čitava masonskog rada; svoj udio su imale tu intrige, tajne agenture, namjerno širenje neistina, pomalo ogovaranje itd.

Korespondencija između Voltaire-a, d'Alemberta, Damilaville-a i pruskoga kralja Friedricha pokazuje kako su enciklopediste majstorski vodili svoj posao. Iz toga se dopisivanja vidi u koju su svrhu zapravo osnivana masonska društva po manjim gradovima u pokrajini. Pod ogrtačem »znanosti«, »dobročinstva«, »zabava« su ta društva imala kao članovi Velikoga Orijenta, unositi među sve slojeve filozofsko shvaćanje u duhu masonstva, razvijati misli o reformama javnog i društvenog

---

[1] Robert Vallery-Radot: Herrschaft der Loge, Ausbreitung, Macht, Zerfall, Einsiedeln 1935. str. 27.

života opet u duhu masonske ideologije, te tako izvoditi pritisak na javno mnijenje. Usprotivi li im se tkogod, imaju ga na kakovgod bilo način onemogućiti i ušutkati, pa makar se to moralo činiti i čistim klevetama.

Uviđajući da im je katolička Crkva najveći neprijatelj, jer se po svom pozivu i ustrojstvu načelno protivi svakom presizanju što ide preko vlasti i ugleda Krista Gospodina, masoni su na usta Voltaire-ova izbacili krilaticu »Ecrasez l'infâme!« U njegovim se pismima ta krilatica često nalazi, a djelovanje masona od postanka pa do najnovijih dana pokazuje, da su se svuda te devize vjerno držali. Ja sam u prošlom broju »Bogoslovske Smotre«[2] naveo riječi jednoga domaćeg masona, još nedavno izrečene pred našim ljudima u Zagrebu, skoro neposredno pred nastup najnovijih događaja, koji su doveli do osnutka Nezavisne Države Hrvatske. A taj je kao i svi ostali domaći masoni, na svoje oči gledao i u svom narodu najbolje vidio, što je Crkva katolička bila za život i kulturu hrvatskoga naroda u čitavom tijeku njegova povijesna razvoja. Pa unatoč toga svoga boljega uvjerenja, unatoč činjenična stanja, on je imao snage to svoje masonsko mišljenje izreći pred domaćima ljudima, ne žacajući se ni najmanje, da bude na licu mjesta raskrinkan.

Katoličke Crkve ima po masonskim planovima nestati, a na njezino mjesto ima stupiti loža sa svojom filozofijom. Suština je njezine nauke čisti racionalizam s primjesom spiritualizma; jedini službenici-svećenici imaju biti ložini »učenjaci«, jedini kult priroda, a jedini Bog — čovjek. Zato su lože — hramovi u kojima se zadržavaju izvjesne ceremonije, hierarhični stepeni, sve samo maska, da se profani pravodobno ne pobune i ne progledaju. Voltaire je u svojim pismima govorio o tajnama i o misterijima, da tim starim nazivima prikrije novo značenje i nove ciljeve braće, koja su jedina pozvana da gledaju svijetlo, uoče visoki ideal osvetnika Hiramovih.

Da se »javno mnijenje« posvema zarobi potrebno je imati prosvijećenih članova u svim slojevima društvenim. Zato vidite da se članovi loža biraju između raznih društvenih zvanja i zanimanja. Osim toga imaju oni svoje adute za svako područje ljudskih traženja i teženja. Za literate i filozofe su tu pojmovi: racionalizam, sensualizam, materijalizam, idealizam; za lakovjerne i za žene je tu jeftina roba »umjetnosti« i magije svake ruke; za vjerski nastrojene je tu esoterija, antropozofija, spiritizam i sl.[3] Sve je pod okriljem i upravom tajne braće, sve im dobro dolazi, da se svi slojevi uvedu u neki san i maštanje o

[2] BS XXIX (1941) str. 189 (»Crkva i kultura«).
[3] N. dj. str. 29.

novom duhu, modernom, naprednom shvaćanju, naučnom, dubokom, prosviječenom radu, idealnom, svetom pregnuću i t. d., a u stvari je sve opsjena, ·svijesna propaganda dobro organizovane družbe, koja ide za potpunim gospodarenjem na svim poljima duhovnog i materijalnog života čovječanstva.

Danas prisustvujemo procesu raspadanja ove družbe, koju čovječanstvo s pravom krivi za veliko mnoštvo zala i jada, u koje je palo i padalo isključivo njezinom zaslugom. Na posljednjem mjestu nismo nikako i mi Hrvati.

A. Ž.

VAŽNOST SCHEIL-OVA OTKRIĆA HAMURABIJEVA ZAKONIKA·

Dne 21. IX. 1940. preminuo je u Parizu časni starac u 83. godini i ugledni biblijsko-arheološki znanstveni radnik o. Vincent Scheil, član reda sv. Dominika, rođ. 10. VI. 1858. Godine 1882. stupio je u red sv. Dominika. Odmah poslije svršenih bogoslovskih nauka studirao je od 1887.—1889. u Parizu egiptologiju i asiriologiju pod vodstvom uglednih stručnjaka Amiaud-a, Oppert-a, Maspéro-a i Guieyse-a, a malo zatim imenovan bi članom francuskog arheološkog instituta u Kairu, gdje ostade kroz 2 godine· Odanle bi pozvan u Stambul, da kritički rasporedi u tamošnjem arheološkom muzeju egipatske i asirske spomenike. Otomanska vlada pošalje ga g. 1894. u Sippar kraj Bagdada, da tamo rukovodi arheološka iskapanja. Godine 1895. imenovan bi profesorom za Visoke Studije u Parizu, odakle bi se za vrijeme velikih školskih praznika navraćao u Stambul. God. 1898. povjereno bi mu od francuske vlade vodstvo arheol. iskapanja u Suzi u Perziji. Tom je prigodom objelodanio 16 svezaka 4°formata po 100—150 str. sa 1778 tekstova po prvi puta pročitanih. Među ovima je najznatnije nalaz u Suzi g. 1901./2. stup Hamurabijeva zakonika, koji sadržava preko 3600 redaka i predočuje najstariji do danas poznati pravni zakonik imućstvenog, porodičnog i kaznenog prava· Kako je Hamurabi savremenik Abrahama, u ovom zakoniku imade mnogo odredaba, koje nam osvjetljuju događaje i prilike patrijarškog doba iz Mojsijeve Geneze, o čemu smo se mogli uvjeriti u raspravi: »Socijalni položaj žene po Hamurabiju« (BS XXVIII. (1940) 3, 204—229). G. 1908. imenovan bi o. V. Scheil članom Francuske Akademije. Godine 1903. bio je od pape Leona XIII. imenovan članom prvih konsultora Papinske Biblijske Komisije. O. V. Scheil, kao redovnik uzor skromnosti, bio je jedan od najzaslužnijih katoličkih stručnjaka na području biblijske i orijentalne arheologije, koji je svojim arheološkim nalazima mnogo pridonio historijskom osvijetljenju biblijskih događaja.

Dr. J. Oberški·